

Šīs informatīvās lapas sagatavotas sadarbībā ar *ES Notāru padomi (CNUE)*.

1 Kā tiek taisīts pēdējās gribas rīkojums (testaments, savstarpējs testaments vai mantojuma līgums)?

Testamentu drīkst taisīt jebkura 18 gadus veca vai vecāka persona. Testaments nav spēkā, ja tas taisīts garīgas slimības ietekmē. Lai testaments būtu spēkā, tas jātaisa rakstiski un testatoram jāparaksta. Testaments jātaisa divu liecinieku klātbūtnē, un viņiem tas jāparaksta vienlaicīgi. Lieciniekiem jāzina, ka dokuments, ko viņi apstiprina, ir testaments, taču viņi nav jāinformē par tā saturu.

Abiem lieciniekiem jābūt vecākiem par 15 gadiem, un viņi nedrīkst būt testatora laulātais, kopdzīves partneris, brālis vai māsa, tiešs radnieks vai radnieks. Liecinieks nedrīkst būt arī tāda persona, kurai pašai vai kuras laulātajam, kopdzīves partnerim, brālim vai mātai, tiešam radniekam vai radniekam, testamentā atstāj mantojumu.

Testators var taisīt "privileģētu testamentu" (*nödtestamente*), ja slimības vai citas ārkārtas situācijas dēļ viņš nevar izveidot testamentu iepriekš aprakstītajā veidā. Tādā gadījumā testamentu var izteikt mutiski divu liecinieku klātbūtnē vai testators var to uzrakstīt ar roku un parakstīt.

Ja puse vēlas atcelt testamentu, tai jāiesniedz testamenta apstrīdēšanas pieteikums tiesā. Šis pieteikums jāiesniedz sešu mēnešu laikā no testamenta saņemšanas brīža.

Ar mantojumu drīkst rīkoties tikai atbilstīgi noteikumiem par testamentiem. Tāpēc mantojuma līgumi vai citas vienošanās par īpašuma nodošanu pēc nāves ir aizliegtas.

2 Vai pēdējās gribas rīkojumam vajadzētu būt reģistrētam, un ja jā, tad kā?

Zviedrijā nav paredzēti testamentu reģistrēšanas noteikumi.

Lai nodrošinātu, ka tiek uzzināts par testamenta esību un to varētu izmantot pēc testatora nāves, viņam vai viņai būtu jāinformē uzticama persona par to, kur testaments noglabāts. Parasti testamentus glabā jurista birojā vai bankā. Ja pēc testatora nāves nevar atrast testamentu, ievēro tiesību aktos noteikto mantošanas kārtību. Ja testamentu atrod vēlāk, mantojumu var pārdalīt. Noilguma periods ir desmit gadi.

3 Vai ir ierobežojumi brīvībai rīkoties ar īpašumu nāves gadījumā (piemēram, neatņemamā daļa)?

Jā, ja persona ir precējusies un/vai tai ir bērni, tiesības novēlēt mantojumu ir ierobežotas.

Ja testators bija precējies, pārdzīvojušais laulātais ir tiesīgs saņemt īpašumu, kas kopā ar to daļu, ko pārdzīvojušais laulātais saņēma pēc viņu kopīpašuma sadales vai kas ir laulātā atsevišķais īpašums, atbilst četrcārtīgai Apdrošināšanas kodeksa 2. nodaļas 6. un 7. pantā noteiktajai cenas bāzes summai.

(2014. g.: SEK 44 400 x 4 = SEK 177 600) (bāzes summas princips). Šīs tiesības ir spēkā, ja īpašumam ir pietiekama vērtība. Tas nozīmē – ja īpašumam šādas vērtības nav, pārdzīvojušais laulātais manto visu esošo īpašumu. Testamenti, kuros šīs tiesības ir ierobežotas, šajā gadījumā nav spēkā.

Mirušā bērnu un mazbērnu dēvē par mantiniekiem, un viņi ir tiesīgi saņemt savu likumīgo minimālo mantojuma daļu. Likumīgā daļa ir puse no tās mantojuma daļas, kas bērniem un mazbērniem pienākas likumiskās mantošanas kārtībā, ja nav testamenta, uz kuru bērniem un mazbērniem ir vienlīdzīgas tiesības. Testamenti, kuros likumīgā daļa ir ierobežota, šajā gadījumā nav spēkā. Lai bērns vai mazbērns saņemtu savu likumīgo daļu, viņam sešu mēnešu laikā no testamenta saņemšanas jāpieprasa tā grozīšana.

4 Kas manto un cik daudz gadījumā, ja pēdējās gribas rīkojuma nav?

Ja attiecībā uz mantojumu nav paredzēts īpašs rīkojums, mantojumu sadala atbilstīgi tiesību aktos noteiktajai mantošanas kārtībai. Saskaņā ar vienu no mantotspējas nosacījumiem attiecīgajai personai mirušās personas nāves brīdī jābūt dzīvai. Tiesības uz mantojumu ir arī tādai personai, kura tika ieņemta pirms mirušās personas nāves un piedzimis pēc tās.

Tiesību aktos ir noteiktas trīs mantinieku šķiras. Pirmās šķiras mantinieki ir mirušās personas bērni vai mazbērni. Otrās šķiras mantinieki ir mirušā vecāki, kā arī brāļi un māsa, savukārt trešās šķiras mantinieki ir mirušā vecvecāki un viņu bērni, t. i., mirušās personas vecāku brāļi un māsa. Mantojumu vienlīdzīgi sadala starp visiem atzariem. Otrās šķiras mantinieki nemanto, ja ir kāds dzīvs pirmās šķiras mantinieks. Trešās šķiras mantinieki manto tad, ja visi pirmās vai otrās šķiras mantinieki ir miruši.

Ja mirusi persona bija precējusies, atstāto mantojumu saņem pārdzīvojušais laulātais. Pēc pārdzīvojušā laulātā nāves atstāto mantojumu kopīgi manto bērni vai mazbērni un, ja nav bērnu vai mazbērnu, — otrās vai trešās šķiras mantinieki. Tādējādi šiem mantiniekiem pēc pārdzīvojušā laulātā nāves ir tiesības uz sekundāru mantojumu.

Ja mirušajai personai ir bērni, kas nav pārdzīvojušā laulātā bērni, viņi ir tiesīgi saņemt savu likumīgo daļu pēc mirušās personas nāves.

Ja mantinieku nav, mirušā atstāto mantojumu nodod Mantojuma fondam.

5 Kāda veida iestāde ir kompetenta:

5.1 mantošanas lietās?

Mantojumu parasti sadala bez iestāžu līdzdalības. Mirušā atstāto mantojumu pēc viņa nāves kopīgi sadala personas, kuras ir tiesīgas saņemt šo mantojumu, t. i., mirušā atstātā mantojuma kopīpašnieki. Mantojuma puses ir pārdzīvojušais laulātais vai kopdzīves partneris, mantinieki un universālie legatāri. Trīs mēnešu laikā no mirušā nāves Nodokļu aģentūrā (*Skatteverket*) ir jāiesniedz mantojuma saraksts. Šajā mantojuma sarakstā uzskaita mirušā atstātā mantojuma aktīvus un parādus, kā arī norāda cilvēkus, kuri ir pilnvaroti pārstāvēt mantojumu. Ja mantinieka atrašanās vieta nav zināma, Nodokļu aģentūra ir arī kompetenta šo mantinieku, kura atrašanās vieta nav zināma, meklēt, ievietojot paziņojumu *Post- och Inrikes Tidningar*.

Pēc kādas mantojuma puses pieprasījuma tiesa var nolemt, ka īpašums jānodod mantojuma oficiāla pārvaldnieka pārvaldībā, un šādu pārvaldnieku (*boutredningsman*) iecelt. Ja puses nespēj vienoties par mantojuma sadali, tiks iecelts īpašs mantojuma sadalītājs (*skiftesman*). Šī persona var veikt attiecīgā mantojuma piespiedu sadali. Mantojuma sadalītāju ieceļ parastā kompetentās jurisdikcijas tiesa.

Parastā kompetentās jurisdikcijas tiesa arī izskata mantojuma strīdus.

Ja kāda no mantojuma pusēm ir nepilngadīga vai juridiski nekompetenta, tiks iecelts aizbildnis. Aizbildni (*god man*) ieceļ galvenais aizbildnis (*överförmyndaren*).

5.2 saņemt paziņojumu par mantojuma pieņemšanu vai atraidīšanu?

5.3 saņemt paziņojumu par legāta pieņemšanu vai atraidīšanu?

5.4 saņemt paziņojumu par neatņemamās daļas pieņemšanu un atraidīšanu?

Mantniekam nav īpaši jāizsaka savu tiesību pieņemšana. Tomēr viņam par sevi jāpaziņo un, ja viņš ir mantojuma puse, jāpalīdz pārvaldīt atstāto mantojumu. Ja personai ir tiesības uz mantojumu saskaņā ar testamentu, tām, ja viņas vēlas apstiprināt savas tiesības, jāpaziņo par testamentu likumiskajiem mantniekiem. Tas nozīmē apstiprinātas testamenta kopijas nodošanu mantniekam(iem) un viņa(u) sniegtu saņemšanas apstiprinājumu. Sešu mēnešu laikā pēc testamenta paziņošanas dienas visi mantnieki, kuri uzskata, ka testaments būtu jāpasludina par spēkā neesošu, mantnieki, kuri vēlas grozīt testamentu, lai saņemtu savu likumīgo daļu, vai pārdzīvojušais laulātais, kurš vēlas piemērot bāzes summas principu, var iesniegt protesta pieteikumu tiesā. Mirušā bērns vai mazbērns var atteikties no savām tiesībām uz mantojumu par labu pārdzīvojušajam laulātajam. Šādi mantnieks nevis atsakās no mantojuma, bet gan atliek savu tiesību īstenošanu uz vēlāku laiku. Šim mantniekam būs tiesības uz sekundāro mantojumu no pārdzīvojušā laulātā atstātā mantojuma, un mantnieks saņems savu minimālo mantojuma daļu pēc pārdzīvojušā laulātā nāves. Ja šis mantnieks nepārdzīvos pārdzīvojušo laulāto, viņa vietā mantojumu saņems viņa paša mantnieki.

Mantnieks vai legatārs var atteikties no savām tiesībām uz mantojumu, par to informējot personu, kas atstāj īpašumu, pirms viņa/viņas nāves. Ja vien nav norādīts citādi, šādas atteikšanās iespējas ir paša mantnieka mantniekiem. Tomēr bērns vai mazbērns vai viņa mantnieki vienmēr ir tiesīgi saņemt savu likumīgo daļu.

Ja mantnieks vai legatārs atsakās no mantojuma vai to nepieprasa, Zviedrijas Nodokļu aģentūra var prasīt, lai viņš apstiprinātu savas tiesības sešu mēnešu laikā no dienas, kad viņam tas pieprasīts. Ja mantnieks vai legatārs neapstiprina savas tiesības uz mantojumu, viņš tās zaudē. Persona var atteikties no savām tiesībām uz mantojumu līdz mantojuma sadalīšanas brīdim.

6 Īss procedūras apraksts, kura paredzēta mantošanas kārtībai saskaņā ar valsts tiesību aktiem, tostarp mantojuma sadalei un mantas dalīšanai (tostarp informācija par to, vai mantošanas procedūru sāk tiesa vai cita kompetenta iestāde pēc savas iniciatīvas).

Pēc mirušās personas nāves mantojuma pusēm, t. i., pārdzīvojušajam laulātajam vai kopdzīves partnerim un mantniekiem vai universālajiem legatāriem, kopīgi jāpārvalda mirušā īpašums. Viņiem jāizveido mantojuma saraksts (*bouppteckning*) un tas jāiesniedz Nodokļu aģentūrai. Ja aktīvi pārsniedz parādus, pārpalikuma summu sadala atbilstīgi tiesību aktiem vai saskaņā ar testamentu. Mantojumu sadala, izmantojot mantnieku un universālo legatāru izstrādāto mantojuma sadales dokumentu (*arvskitte*). Šis dokuments jā sagatavo rakstiski, un uz tā jābūt mantnieku parakstiem. Ja mantnieki nevar vienoties par sadali, var iecelt mantojuma sadalītāju (*skiftesman*) un veikt piespiedu sadali. Ja ir iecelts testamenta izpildītājs (*testamentsexekutor*), viņš atbild arī par mantojuma sadali.

Ja mirusī persona bija precējusies vai dzīvoja kopā ar partneri, parasti veic pāra kopīpašuma sadali. Tā notiek pirms mirušā atstātā mantojuma sadalīšanas.

7 Kā un kad persona kļūst par mantnieku vai legatāru?

Persona kļūst par mantnieku (*arvinge*) saskaņā ar tiesību aktiem. Lai kļūtu par mantnieku, personai testatora nāves brīdī jābūt dzīvai vai arī ieņemtai pirms testatora nāves un dzimušai pēc tās. Personas, kurām ir tiesības uz mantojumu, iedala trijās dažādās mantnieku šķirās (vairāk informācijas sk. atbildē uz 4. jautājumu).

Persona kļūst par legatāru (*testamentstagare*), ja tai novēlēts īpašums spēkā esošā testamentā. Ja legatārs nav pārdzīvojis testatoru, legatāra vietu ieņem viņa radnieki, kas ir tiesīgi mantot saskaņā ar tiesību aktos noteikto mantošanas kārtību.

8 Vai mantnieki ir atbildīgi par mirušā parādiem, un ja jā, ar kādiem nosacījumiem?

Nē, mantnieki neatbild par mirušā parādiem. Pēc personas nāves tās aktīvi un saistības kļūst par mantojumu (*dödsbo*). Mantojums ir juridiska persona pats par sevi ar savām tiesībām un pienākumiem. Ja parādu apmērs pārsniedz aktīvus, mantojums bankrotē un mantojumu nevar sadalīt.

9 Kādi dokumenti un/vai informācija parasti vajadzīga nekustamā īpašuma reģistrācijai?

Ikvienam, kas ieguvīs nekustamo īpašumu ar īpašumtiesībām, jāpiesakās tā reģistrēšanai (īpašumtiesību reģistrācija) Valsts zemes dienestā (<http://www.lantmateriet.se/>). Parasti tas jāizdara trīs mēnešu laikā no īpašuma ieguves brīža. Personai, kura piesakās īpašumtiesību reģistrācijai, jāiesniedz ieguvi apliecināošs dokuments un citi dokumenti, kas vajadzīgi šo tiesību ieguves pierādīšanai. Tas nozīmē, ka, piemēram, pirkuma gadījumā, papildus citiem dokumentiem jāiesniedz arī pirkumu apstiprinošs dokuments. Ja īpašums ir iegūts kā mantojums, dažkārt (ja ir tikai viena mantojuma puse) ir pietiekami iesniegt tikai reģistrētā mantojuma saraksta oriģinālu un apliecinātu kopiju. Citos gadījumos ir jāiesniedz mantojuma sadales dokumenta oriģināls un apliecināta kopija. Iespējams, būs jāiesniedz arī citi dokumenti, piemēram, galvenā aizbildņa piekrišana, ja kāda no mantojuma pusēm ir nepilngadīga vai juridiski nekompetenta. Dažkārt persona var pieteikties īpašumtiesību reģistrācijai, mantojuma sadales dokumenta vietā iesniedzot testamentu, kas ieguvīs juridisku spēku.

Par īpašuma īpašnieku uzskata personu, kura pēdējā pieteikusies īpašumtiesību reģistrācijai.

9.1 Vai pārvaldnieka iecelšana ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma? Ja tā ir obligāta vai obligāta pēc pieprasījuma, kādi pasākumi ir jāveic?

Oficiāls mantojuma pārvaldnieks obligāti jāieceļ tad, ja to pieprasa mantojuma puse. Oficiālu attiecīgā mantojuma pārvaldnieku var pieprasīt arī legatārs, t. i., persona, kurai testamentā novēlēts konkrēts īpašums. Mantojuma pārvaldnieku iecel kompetentās jurisdikcijas tiesa. Mantojuma pārvaldniekam ir jābūt zināšanām, kas vajadzīgas mantojuma pārvaldīšanai.

Testators savā testamentā var noteikt, ka mantnieku un universālo legatāru vietā viņa atstāto mantojumu pārraudzīs testamenta izpildītājs.

9.2 Kas ir tiesīgs izpildīt mirušā pēdējās gribas rīkojumu un/vai pārvaldīt mantojumu?

Pirmkārt, mantojuma puses, t. i., pārdzīvojušais laulātais vai kopdzīves partneris, mantnieki un universālie legatāri. Mantojuma puses ir jāuzskaita mantojuma sarakstā. Ja ir iecelts oficiāls mantojuma pārvaldnieks vai testamenta izpildītājs, viņiem ir pilnvaras pārstāvēt attiecīgo mantojumu tā pušu vietā.

9.3 Kādas ir pārvaldnieka pilnvaras?

Mantojuma oficiālā pārvaldnieka uzdevums ir analizēt mantojuma aktīvus un parādus un pārvaldīt īpašumu. Ir arī jānosaka, kuri mantnieki vai legatāri piedalās mantošanā, lai pēc tam sadalītu mantojumu atbilstīgi likumiskajai mantošanas kārtībai vai testamentam. Tāpēc mantojuma pārvaldnieks ir pilnvarots parakstīt šajā nolūkā vajadzīgos juridiskos dokumentus. Mantojuma pārvaldnieka pilnvarām piemēro arī dažus ierobežojumus, piemēram, pārdodot nekustamo īpašumu, mantojuma pārvaldniekam jāsaņem visu kopīpašnieku rakstiska piekrišana vai, ja to nevar saņemt, kompetentās apgabaltiesas atļauja.

10 Kādus dokumentus, kas apliecina labuma guvēju statusu un tiesības, saskaņā ar valsts tiesību aktiem parasti izsniedz tiesvedības laikā mantošanas lietās vai tās beigās? Vai tiem ir konkrēts pierādījuma spēks?

Visizplatītākie dokumenti ir mantojuma saraksts un mantojuma sadales dokuments.

Mantojuma saraksts (*bouppteckning*) — pēc mantojuma inventarizācijas, uz kuru jāaicina visi mantnieki un legatāri, izveido mantojuma sarakstu, kas jāiesniedz Nodokļu aģentūrai. Sarakstā *inter alia* norāda, kas ir mantnieki un legatāri, kā arī mantojuma aktīvus un parādus. Personai, kura vislabāk pārzina mantojumu, t. i., šā mantojuma saraksta izveidotājam, ir nopietni jāapliecina sarakstā sniegtās informācijas pareizība. Divām personām ir jāapliecina, ka mantojuma sarakstā viss ir norādīts pareizi. Šim sarakstam jāpievieno testaments un pirmslaulības līgums. Mantojuma sarakstu reģistrē Nodokļu aģentūra. Šā saraksta reģistrēšana ir būtiska no civiltiesību aspekta. Šo dokumentu — gan atsevišķi, gan kopā ar mantojuma sadales dokumentu — īpašuma puses var uzrādīt kā īpašumtiesību apliecinājumu, ko var izmantot, piemēram, lai izņemtu naudu no mirušās personas bankas konta(iem) vai iesniegtu pieteikumu īpašumtiesību reģistrēšanai.

Mantojuma sadales dokuments (*arvsskifte*)— sadalot mantojumu, ir jāizveido tā sadales dokuments. Šis dokuments jā sagatavo rakstiski, un uz tā jābūt mantinieku un/vai legatāru parakstiem. Mantojuma sadales dokuments ir būtisks arī no civiltiesību aspekta, un īpašuma puses to var uzrādīt kā īpašumtiesību apliecinājumu.

Zviedrijas tiesību aktos ir paredzēta pierādījumu brīvā novērtēšana, t. i., nav īpašu noteikumu par to, kāds ir konkrētu dokumentu pierādījuma spēks.

Lapa atjaunināta: 23/10/2015

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.